

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ

SAĞLIK YÖNETİMİ BÖLÜMÜ/LİSANS

SAY126-SAĞLIK ve TOPLUM

Dr.Öğr.Üyesi, Nurcan COŞKUN US

SAĞLIĞIN SOSYAL BELİRLEYİCİLERİ

SAY126-SAĞLIK ve TOPLUM

Hafta-5

Dersin İçeriđi

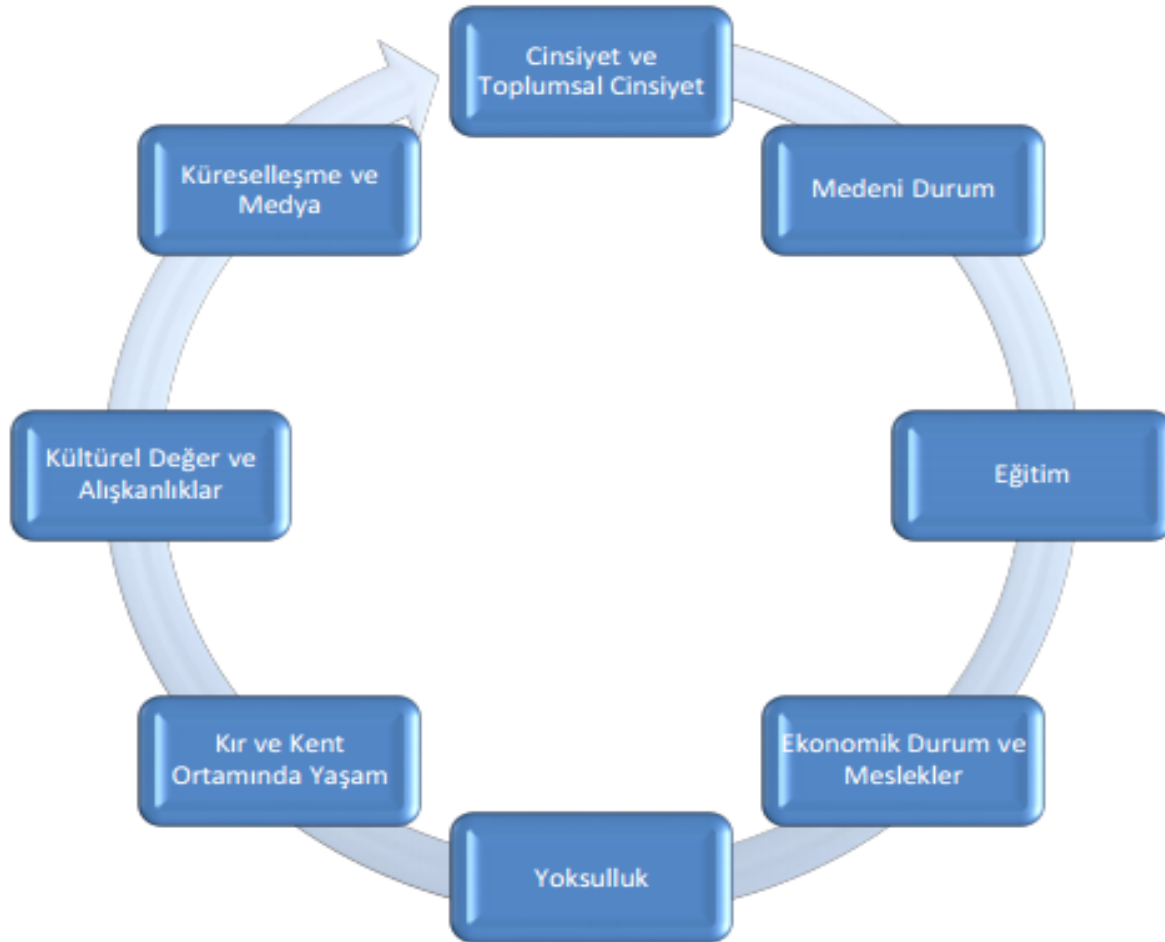
- Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet
- Medeni Durum
- Eğitim
- Ekonomik Durum ve Meslekler
- Yoksulluk
- Kır ve Kent Ortamında Yaşam
- Kültürel Değer ve Alışkanlıklar
- Küreselleşme ve Medya

Öğrenme Çıktılarımız;

- Cinsiyetin biyolojik /toplumsal yönünün ve bireylerin medeni durumunun sağlığı nasıl etkilediğini açıklayabilecek,
- Eğitim ve gelir düzeyi ile sahip olunan mesleklerin birey sağlığına etkilerini değerlendirebilecek,
- Kır ve kentlerdeki bireylerin sağlık durumlarını ayırt edebilecek,
- Yerel ve kültürel farklılıklar ile birlikte küreselleşme sürecinin sağlık üzerindeki etkilerini kavrayabileceksiniz.

Önerilen Kaynak

- Cirhinlioğlu, Z. (2012). Sağlık sosyolojisi. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Adak, N. Ö. (2002). Sağlık Sosyolojisi, Kadın ve Kentleşme. Birey Yayıncılık.
- Sarı, Ö., & Atılgan, G. (2012). Sağlık sosyolojisi: hastalık ve sağlığa ilişkin kavramsal tartışmalar. Konya: Karatay.
- Sağlık Sosyolojisi, Mevlüt Özben ve İsmail Öz, Editör, Atatürk Üniversitesi AÖF Yayınları, Erzurum, ss.1-25, 2016
- T. Gönç Şavran, "Sağlık Sosyolojisinde Temel Yaklaşımlar ve Teoriler," In Sağlık Sosyolojisi , Erzurum: Atatürk Üniversitesi AÖF Yayınları, 2016, pp.1-23.
- T. Gönç Şavran, "Hasta Hakları ve Eşitsizlik," In Sağlık Sosyolojisi , Erzurum: Atatürk Üniversitesi AÖF Yayınları, 2016, pp.1-25.

CİNSİYET VE TOPLUMSAL CİNSİYET

- Bazı nicel sağlık göstergelerini cinsiyete göre karşılaştırmak mümkündür. Kadınların ortalama yaşam beklentisi değerleri, gelişmişlik düzeyleri farklı birçok ülkede, erkeklerin ortalama değerlerine göre daha yüksektir.
- Kadın ve erkeklerin toplumsal konumları ve roller gereği oluşan farklılıklar da bireylerin sağlık durumlarını etkiler.
- Evli bireylerin bekâr olanlara, dul ve boşanan bireylere göre hastalıklara yakalanma riski daha azdır ve evliler diğer bireylere göre daha sağlıklıdır.

EĞİTİM

- Eğitim düzeyinin artışına paralel olarak gelir düzeyi yükselmekte, daha iyi bir yaşam kalitesine ve dolayısıyla daha yüksek bir yaşam doyumuna sahip olma olasılığı da artmaktadır.
- Eğitimli bireyler, daha çok egzersiz ve spor yapmaya eğilimlidir, sağlıklı beslenebilme imkânları daha fazladır, düzenli ve dengeli beslenme konusunda daha duyarlıdır.

EKONOMİK DURUM VE MESLEKLER

- Toplumların ekonomik düzeyi ve kalkınmışlık durumu bireylerin sağlık ve hastalık durumunu doğrudan etkilemektedir.
- İşsizlik bireylerin yaşam standartlarını düşürmekte ve toplumsal rollerini yerine getirememeleri sonucu ortaya çıkan kronik stres, onları hastalığa daha yatkın hâle getirmektedir.

EKONOMİK DURUM VE MESLEKLER

- Bireyler sahip oldukları mesleklere bağılı olarak fiziksel, psikolojik ve sosyal açıdan çeşitli problemler yaşamaları sonucunda bazı hastalıklara daha yatkın hale gelebilmektedir.

YOKSULLUK

- Nemli, soğuk ve küf içerebilen ev ortamlarında bulunan yoksulların, nefes darlığı, hırıltılı solunum, öksürük, astım ve solunum sistemi hastalıklarına yakalanma olasılıkları yüksektir.
- Yoksulluk içinde yaşayan kadınlar, erkeklerden farklı olarak, hamilelik sürecinde ve çocuk bakımında yaşam kalitesinin düşüklüğünden kaynaklanan önemli sorunlarla boğuşurlar.
- Yoksul kadın ve erkeklerdeki olumsuz duygular, kronik strese, ruh sağlığının bozulmasına, saldırgan ve şiddet içerikli davranışların artmasına yol açar

KIR VE KENT ORTAMINDA YAŞAM

- Kır ve kent arasındaki toplumsal yaşam farklılıkları, çoğunlukla yakalanılan hastalıkların farklılaşmasına da yol açmaktadır. Kırsal kesimde tarım ve hayvancılıkla uğraşan bireyler, hayvanlardan bulaşan hastalıklara, sıtma, sarılık gibi salgın hastalıklara; tarlada çalışırken meydana gelen iş kazalarına: sırt, bel ve eklem ağrılarına sıklıkla yakalanmaktadır.

KÜLTÜREL DEĞER VE ALIŞKANLIKLAR

- Yer ve zamana dayalı oluşan kültür farklılıklarını, bireylerin sağlığa ilişkin algılayışlarında, hasta bireylerin tutum ve davranışlarında, tedavi biçimlerinde, dinsel yaşam tarzlarında ve beslenme alışkanlıklarında gözlemlemek mümkündür.

KÜRESELLEŞME VE MEDYA

- Yerel farklılıkların yanı sıra küreselleşme süreci de bireylerin sağlığını etkileyen boyutlara sahiptir. Son dönem bilimsel ve teknolojik gelişmelerin, toplumların yapısı ve işleyiş dinamikleri üzerindeki etkilerini gözardı etmek mümkün değildir.

Küreselleşmenin Medya Üzerine Etkileri

- Medyada sağlık konularına giderek daha fazla yer verilmekte ve böylece medyanın bireylerin sağlığa yönelik yaklaşımları üzerindeki rolleri ve etkileri sürekli olarak artmaktadır.
- Üstelik medya karşısında bireyler artık pasif olmaktan çıkmış, sağlıklı bir yaşam sürmek için sorumluluk ve özdenetim düzeyleri yükselmiştir.
- Sağlık konularına ilişkin bilgi toplamak için internet kullanımı, özellikle sosyal medya ve bloglarda gerçekleşen sağlıkla ilgili görüş, tavsiye ve bilgi alışverişi, giderek artış göstermiştir.

Küreselleşme ve Değişen Sağlık Anlayışı

- Küreselleşme süreci uluslararası işbirliği temelinde çok sayıda ve çeşitli alanlarda örgütlenmelerin ortaya çıkışına neden olmuştur.
- Ülkeler arası iş birliği içerisinde sağlığa dair risklerin belirlenmesi ve bu risklere karşı oluşturulacak politikalar ve uygulamalar aracılığıyla önlemlerin alınması önem kazanmıştır.

Teşekkür ederim.
Dr.Öğr.Üyesi Nurcan COŞKUN US
nurcan.coskun@omu.edu.tr

